

Presentació

JOAN ROCA I ALBERT
 Director del MUHBA

LA PERSPECTIVA ARQUEOLÒGICA AL MUSEU

El present número de *Quarhis* constitueix un bon reflex de les contribucions arqueològiques més recents al camp de la història i el patrimoni de Barcelona. Sense deixar de banda la continuació de línies de recerca que ja són un clàssic de la revista, com ara l'atenció als assentaments prehistòrics de la plana o els treballs dedicats a les noves tècniques i a la carta arqueològica, s'hi ressenyen les excavacions, en el marc del Pla Barcino, del tram de la muralla d'origen romà recentment exhumat i dins l'església dels Sants Just i Pastor, amb novetats que podrien modificar la nostra visió de la ciutat en temps visigòtics. Així mateix s'aborda la sistematització de les troballes arqueològiques recents des del punt de vista epigràfic i es presenta l'estudi comparatiu de les pintures tardoantigues del baptisteri, el qual esperem que ben aviat pugui gaudir d'una nova museografia.

Tanmateix, el que més destaca del *Quarhis* d'enguany és el repte que ha fet seu Julia Beltrán de Heredia de substanciar de manera monogràfica la part central del número, dedicada a "Barcelona, el camí de la capitalitat", amb un treball singular que compta amb un desplegament gràfic acuradíssim per glossar els resultats de les recerques arqueològiques efectuades al llarg del temps sobre el període comprès entre la fundació de Barcino i el segle XII. "*Barcino*, de colònia romana a *sede regia* visigoda, medina islàmica i ciutat comtal: una *urbs* en transformació" es configura així com una extensa i ambiciosa sistematització que de ben segur estimularà el debat científic entre les aportacions basades en les fonts materials i el discurs històric general; un debat historiogràfic fonamental per fer avançar la recerca sobre la trajectòria bimil·lenària de Barcelona i per poder-ne oferir una visió museística més articulada.

Com ja hem comentat en anteriors edicions de la revista, el Centre de Recerca i Debat del MUHBA, en l'aposta per fer avançar el coneixement històric, ha de ser un lloc d'encontre entre els treballs científics més basats en fonts arqueològiques i els que parteixen principalment de fonts escrites, fomentant els estudis que tinguin en compte unes i altres fonts. En aquest aspecte, resulta molt fecunda la col·laboració amb l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB). A més de l'oportunitat que brinden els Congressos d'Història de Barcelona –com mostren els resultats ara publicats de l'XIè, *Presència i lligams territorials de Barcelona. Vint segles de vida urbana*, o la preparació del proper, sobre Barcelona i el mar, en què també participa el Museu Marítim–, hi ha diversos programes compartits entre MUHBA i AHCB. Ementem-ne tan sols el darrer, *El proveïment alimentari de Barcelona al llarg del temps*, en el marc del qual s'han realitzat fa poc unes primeres jornades i es preparen nous estudis sobre els fons de cultura material custodiats pel Museu, que seran fonamentals per a la futura exposició *Alimentar Barcelona*. I ara que el Born Centre Cultural és a punt d'obrir les portes, dins dels actes del Tricentenari de 1714, serà també el bon moment per posar a disposició dels especialistes els treballs aportats al projecte des del Museu al llarg de gairebé una dècada, amb el cicle *La cultura material de 1700. Objectes arqueològics i recerca*, a càrrec de Julia Beltrán de Heredia i Núria Miró.

Tornant al que dèiem al principi, la present edició de *Quarhis* aborda també la continuació dels estudis sobre els primers pobladors de la plana barceloni-

na, amb un article dedicat al neolític antic i l'inici de l'edat de bronze a partir de les excavacions de 2005-2006 i amb una nota sobre el *Projecte Prehistòria al Pla de Barcelona*, comissariat per Anna Gómez i Miquel Molist, de la Universitat Autònoma; el projecte culminarà properament en l'exposició organitzada pel Museu sobre els primers pobles pagesos de la plana. Cal destacar també l'apunt sobre el projecte *Tecnològic*, que presenten Jaume Buxeda i Marisol Madrid, de la Universitat de Barcelona, en el qual està compromès el Museu. Aquest projecte, que analitza els processos de difusió cultural en contextos colonials, des de les províncies romanes a l'expansió europea per Amèrica i d'altres indrets del món, ofereix un enfocament molt útil per als compromisos del MUHBA, en el marc de la cooperació internacional de l'Ajuntament de Barcelona en el camp del patrimoni. Com en el cas d'*Alimentar Barcelona*, totes aquestes iniciatives relliguen tres missions bàsiques del Museu: la conservació dels béns custodiats, la recerca pluridisciplinària per posar-los en valor i el servei públic com a espai de coneixement històric i patrimoni cultural.

La confluència entre l'estudi historicoarqueològic i la valoració patrimonial queda així mateix ben reflectida en altres recerques editades recentment dins la sèrie MUHBA Documents. És el cas d'*El llegat fabril al nucli antic de Barcelona*, que presenta el cens de fàbriques i edificis actuals de Ciutat Vella amb activitat industrial entre el segle XVIII i principis del XX (MUHBA Documents, 6) i d'*Els refugis antiaeris de Barcelona*, que aborda els sistemes de defensa de la ciutat durant la guerra civil i s'endinsa en els criteris per al seu tractament dins del patrimoni històric de la ciutat (MUHBA Documents, 7). Cal també destacar que enguany s'ha publicat, fora de col·lecció, el volum *La intervenció arqueològica a les necròpolis històriques. Els cementiris jueus*, que recull els resultats de les jornades organitzades pel Museu al respecte i la coneguda com a Declaració de Barcelona sobre el tema.

Tots aquests estudis són, alhora, susceptibles d'enriquir la Carta arqueològica de Barcelona, un instrument fonamental per a la documentació de la ciutat que és fruit d'un llarg i profitós procés de treball. El MUHBA va fer públics el desembre de 2010, els resultats per a l'àmbit del nucli antic i el cor de la plana (districtes de Ciutat Vella i Eixample) i dos anys després, com es ressenya a l'escrit de la seva impulsora principal, Carme Miró, el Servei d'Arqueologia la tenia acabada. La presentació, ara fa uns mesos, de la Carta completa i consultable en línia al Geoportal de l'Ajuntament pel tinent d'alcalde de Cultura, Coneixement, Creativitat i Innovació i pel director de Patrimoni, Museus i Arxius no marcava, però, un punt i final, sinó un punt de partida; en un altre article Carme Miró i Jordi Ramos mostren el potencial de la seva explotació en l'estudi de les vil·les suburbanes i el *territorium* de Barcino, un tema que sens dubte es beneficiarà de les excavacions motivades pel pas de la línia ferroviària d'alta velocitat a l'àrea de la Sagrera i Sant Andreu, que tan bons fruits estan donant.